

Till läsningen: Intet sk vid inskriftens början. 2 **b** är tydligt. Bst i 10 **l** står vid en spricka; den tycks vara svagt krökt, men runan är dock **l** icke **p**. 15 **n** har bst endast t. h. Runorna 20—24 **ksi li** äro skadade. Övre delen av 25 **t** är förstörd; möjligen finns ett spår av h. bst. 27 **k** är icke stunget; icke heller 36 **i**. 28 **e** är stunget med en djup, bred prick; likaså 32 **e**. R. 46 är helt borta; av r. 47 finnes endast nedre delen av en rak stav.

v. Friesen: 9—15 **u-biarn**; r. 10 har upptill en böjd bst.

Tre söner ha låtit resa detta minnesmärke efter sin fader. Tolkningen av inskriftens andra namn är vanskelig. Ett *Ulfbiorn* synes icke vara belagt i svenska inskrifter och urkunder; icke heller i det västnordiska namnmaterialet. Däremot förekommer det möjligen på ett danskt mynt och på mynt i England (se *DGP*). Sannolikt torde det vara, att 9—15 **ulbiarn** avser mansnamnet *Holmbiorn*; om detta se U 739. — Om namnet *Abiorn* se Sm 2, om *Saxi* Sö 250.

895. Flogsta, Bondkyrka sn. Nu vid Håga.

Pl. 164.

Litteratur: B 431, L 119, D 1:165. Ransakningarna 1667—84 (F19:1 s. 16); J. Peringskiöld, *Monumenta Ullerakerensia* (1719), s. 325 f.; O. Celsius, *Svenska runstenar* (Fm 60) 1, s. 35; R. Dybeck, *Reseberättelse* 1863 (ATA); Fornminnesinventering i Bondkyrka sn 1937—38 (hs i ATA); S. B. F. Jansson i *Fornvännen* 1943, s. 313.

Äldre avbildningar: Teckning (osign.) och renritning (sign. »Th. H. del.»), båda i hs F18, bl. 9 och 3; Th. Holm, träsnitt (i Peringskiöld a. a. och B 431); Dybeck (D 1:165); O. v. Friesen foto (UUB).

Runstenen står i den numera rätt förfallna parken kring Håga gård, 40 m. NNÖ om boningshuset, 15 m. SSÖ om gärdesgården.

Stenen finnes icke upptagen i de förteckningar över fornminnen, som ingå i *Ransakningarna* 1667—84. Den är emellertid uppförd på en lista över »Rester. Rst. i Upland». Dess existens har sålunda efteråt på något sätt kommit till antikvariernas kännedom. En originalteckning finnes bevarad, osignerad men sannolikt utförd av Peringskiöld själv, och en renritning för träsnitt, signerad av hans ritare under 1690-talet Thomas Holm. Det framgår av dem, att stenen var sönderslagen i två delar; på fotstycket fanns en bit av runslingan med runorna **litu ri**. Peringskiöld betecknar den som »Flogsta Runstenen» och anmärker: »Vti Flogsta giärdes dæld wid en liten bro, har iag afritat thenna steen» (B 431: »Flogsta», L 119: »Flogstads gärde»). — O. Celsius har antecknat: »Denna sten låg nedfallen och i 2 stycken söndergången, den 11 Maii 1725, då O. C. honom besåg, och således som ofvanför är anmärkt, corrigerade Th. H:s delination, som fins i Mon. Ullerak. p. 325. De sista runorne kunna icke läsas. och der fracturer är på stenen äro dhe äfven mörka.» — I beskrivningen till Geologiska kartbladet »Upsala» (1869) anmärkes: »i en liten bro på gårdet mellan Starbo [V om Flogsta] och Flogsta antages en runsten vara liggande, B 431, L 119». När detta trycktes, var stenen redan framtagen. Dybeck meddelar i sin reseberättelse 1863 (ATA): »Runstenen vid Flogstad i Bondkyrka socken söktes länge förgäfvcs. Vid andra besöket på stället upplystes att han låg i en mindre stenbro. Denna refs och stenen fanns i norra brokistan. Nedre ändan med någon del af ristningen var afslagen och syntes icke till. Å stenens smalare sida upptäcktes nu det hittills ej bemärkta slutet af inskriften. Herr Olof Velin lofte att varsamt upptaga och i närheten resa honom.» I *Sveriges runurkunder* skriver Dybeck: »En mindre bäck utfaller i Håga-ån, der denne kröker sig sydligt ned i Håga-dalen. Öfver bäcken är en bro för körvägen från Flogstad till dess Storgärde vesterut. Runstenen fanns sistlidne sommar i den östra brokistan. Nedre delen var afslagen och syntes icke.» När stenen har blivit flyttad till Håga, är okänt.

Granitgnejs, framsidan med rödaktig, h. sidan med grå färgton. Höjd 2 m.; framsidans

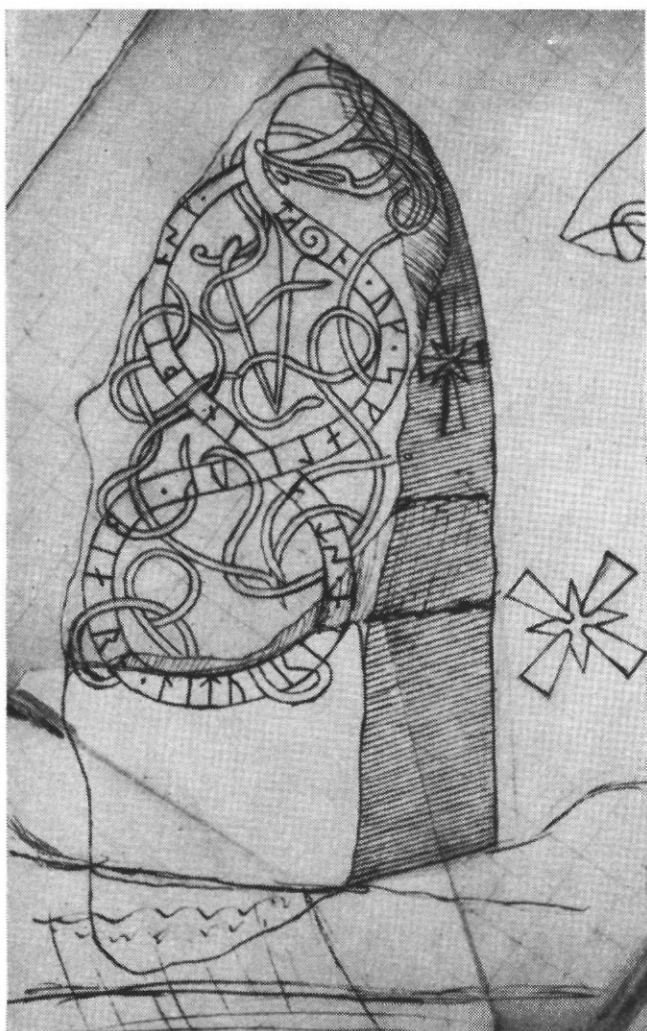

Fig. 409. U 895. Flogsta, Bondkyrka sn. Efter teckning av J. Peringskiöld.

Fig. 410. U 895. Flogsta, Bondkyrka sn. Efter B 431.

bredd 0,86 m., h. sidans bredd 0,54 m. (över korsmitten). Stenen har blivit avslagen nedtill, men utan nämnvärd förlust av ristning. Stenen är ristad på två sidor. Ytan är ojämnt sliten, ristningen ganska svårtydd. Delvis måste läsningen betecknas som osäker.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter B 431):

tan · **u**[**k**] · **skali** [·] **uk** · **biar**[**n** · **l**] **itu** **risa** **stain** **þi**[**nsa** ·]

at · **borfast** · **fapu** -

Dan ok Skalli ok Biorn letu ræisa stæin þennsa at Borgfast, faður.

»Dan och Skalle och Björn läto resa denna sten efter Borgfast, [sin] fader.»

Till läsningen: Intet sk framför 1 **t**. Runorna i namnet 1—3 **tan** äro tydliga och säkra. 5 **k** är spårlöst borta. 10 **i** är skadat på mitten. Därefter kanske ett svagt spår av sk. Intet spår är bevarat av 17 **n**. Av 18 **l** finnes endast hst:s nedre del. Av 20 **t** finnas hst och h. bst bevarade men grunda. Intet sk efter 21 **u**, 25 **a**, 30 **n**. 23 **i** är icke stunget. 24 **s** står i fogen mellan fotstycket och överstycket, är skadat men dock säkert. Bst i 28 **a** svag, men säker, 29 **i** tydligt, 30 **n** däremot skadat och svagt. Hst i 31 **þ** tydlig, endast spår av bst:s övre del. Endast nedre delen av 32 **i** är bevarad. Därefter utmed v. kanten ett par stavar, men inga bst kunna skönjas.

— Ristningen på h. sidan är tydlig. 36 **a** står dock i sprickan, endast bst är bevarad. Alla runorna i namnet 38—44 **borfast** äro säkra och tydliga. Efter 48 **u** finnes endast en hst, icke bst för **r**. Ordet **sin** kan icke upptäckas på stenen och synes icke ha blivit ristat.

Peringskiöld uppger, att han själv har avritat stenen, och av allt att döma är den osignerade teckningen i hs F 18 av hans hand. Sedan har han låtit sin ritare Thomas Holm färdigställa en förlaga för träsnidaren. Det är då anmärkningsvärt, att den vane runläsaren Peringskiöld icke har återgivit den mycket tydliga inskriften på högra sidan, endast korset. Det måste bero på förbiseende eller glömska. 17—25 **n · litu rita**; 24 **t** svagt antytt på teckningen men förstärkt på renritningen och träsnittet. 35 **k** på teckningen, ändrat till **a** (med bst endast på h. sidan av hst) på renritningen. — Icke heller Celsius har observerat h. sidans runor. Han anmärker, som ovan är omtalat, att inskriften är svårläst. — Dybeck har upptäckt runorna på h. sidan: 36—49 **at · borfast faþu ·**. 24 **s**, 35 **i**.

Om namnet *Dan* se U 114, om *Skalli* U 173. Namnet *Borgfastr* är sällsynt. Det synes vara belagt i ännu en uppländsk inskrift: L 253 Axlunda, Björklunge sn (enl. B 526 och D 1: 244).

896. Håga, Bondkyrka sn. Nu i Universitetsplanteringen, Uppsala.

Fig. 413.

Litteratur: B 435, L 118, D 1: 271. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta Ullerakerensia* 1719), s. 324 f.; O. Celsius, *Svenska runstenar* (Fm 60) 1, s. 34, *Acta Literaria Sveciæ* 3 (1730), s. 89; E. J. Biörner, *Epistola responsoria* (1726), s. 26; N. R. Brocman, *Sagan om Ingvar Widtfarne* (1762), s. 127 f.; UFT h. 10 (1882), s. LXXXI, h. 11 (1883), s. CXLV; P. J. Lindal, *Runestendarne i Upsala* (1881), s. 8 f.; O. v. Friesen, *Runstensundersökningar i Upsala län 1898* (hs i ATA), *Anteckningar* (UUB); E. Brate i ANF 18 (1902), s. 139, *Svenska runristare* (1925), s. 103.

Äldre avbildningar: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiöld a. a. och B 435); O. Celsius, teckning (i hs R 556, UUB); Dybeck a. a.; P. J. Lindal, foto a. a. (fotografierna av A. Löfström); O. v. Friesen foto (ATA, UUB).

I *Ransakningarna* (1672) meddelas, att vid »Håga på Isack Nielssons gård [finnes] enn Rundstehn påskrifwen». J. Peringskiöld anmärker: »In på Håga gård, thär Isak Nilson nyligen bodde, finnes en Runesteen, hvars afritning min Antecessor Johan Hadorph med sin ritare Johan Leitz aftagit i bifogade anseende; Men Runorna hafwer iag wid Stenens nogare besigtning, tydeligare funnit», varefter inskriften anföres och tolkas. Peringskiöld sätter sålunda sin läsning i motsats till Hadorphs. Inskriften, utförd av Ubir, är enligt Peringskiöld mycket gammal: »Vbirs korta skrift, såsom på Skaldeart inrättad, kommer ifrån den tredie hundra åhrige tiden efter Christi födelses tid, nu 1420 åhr sedan.» B 435 och L 118: »Höga».

Kort tid efter att Peringskiöld offentliggjort inskriften, blev stenen bortflyttad till Uppsala. O. Celsius har studerat inskriften 1725 (»O. C. aflas honom sål. d. 11 Maii 1725»). Ett par år senare antecknar han: »nunc ab 11 Apr. 1727 in horto Ol. Celsii»; han har gjort nya anteckningar om sin läsning den 17 april 1727 och den 24 nov. 1731. Håga-stenen är den ena av de båda runstenar, som Celsius lät föra till Uppsala och uppställa i sin trädgård. Den andra är U 489, från Morby i Lagga sn. Celsius' gård var belägen vid Ö. Ågatan i kvarteret Klostret nr 4 (motsvarande numera Ö. Ågatan 11). Till Celsius' trädgård flyttades också Örby-stenen (L 292), som redan Olaus Verelius hade låtit föra till Uppsala. Senare ha alla tre stenarna flyttats till »Gustavianska lärohusets gård». De utlånades år 1867 till världsutställningen i Paris, där de voro uppställda utanför den svenska avdelningen. För de utställda runstenarna erhöll universitetets fornsakssamling en belöningsmedalj i brons (»Histoire du travail, pour services rendus»). Efter återkomsten 1868 restes U 489 och U 896 i Engelska parken bakom Biblioteket. År 1898 flyttades de till Linneanums gård vid Svartbäcksgatan, där Museet för nordiska fornsaker